

Początki urbanistyki współczesnej : doświadczenia zagraniczne a środowisko warszawskich urbanistów przełomu XIX i XX w. / Alicja Szmelter. – Wydanie I. – Warszawa, 2019

Spis treści

WSTĘP	9
I. Uwagi ogólne	9
II. Przegląd literatury	17
III. Początki urbanistyki współczesnej w świetle aktualnie prowadzonych w Polsce badań	30
IV. Badania miast polskich dotyczące ich rozwoju w końcu XIX i na początku XX w.	33
Część pierwsza	
TEORIE, WIZJE I PRZYKŁADY DZIAŁAŃ	37
Rozdział 1. POCZĄTKI WSPÓŁCZESNEGO PLANOWANIA URBANISTYCZNEGO	39
1.1. Przemiany miast w dobie industrializacji	39
1.2. „O nauce budowy miast”	45
Rozdział 2. POCZĄTKI TEORII URBANISTYKI. PIERWSZE PODRĘCZNIKI	49
2.1. Ildefonso Cerdà	50
2.2. Reinhard Baumeister	51
2.3. Josef Stubben	53
2.4. Camillo Sitte	57
2.5. Echa koncepcji Sittego w dziele jego zwolenników	60
Rozdział 3. WIZJONERZY URBANISTYKI WSPÓŁCZESNEJ	65
3.1. Miasto liniowe. Arturo Soria y Mata	65
3.2. Miasto-ogród. Ebenezer Howard	68
3.3. Miasto przemysłowe. Tony Garnier	73
Rozdział 4. PARYŻ JAKO WZORZEC PRZEBUDOWY I KREACJI WIZERUNKU MIASTA	77
4.1. Przebudowa Paryża	78
4.2. Metoda Haussmanna	81
4.3. Haussmann - czy pierwszy nowoczesny urbanista?	83
4.4. Echa wielkiej przebudowy Paryża	86
4.5. Plan zagospodarowania terenów fortyfikacji Thiersa	87
Rozdział 5. ANGLIA. PIERWSZE PRÓBY NAPRAWY SYTUACJI MIESZKANIOWEJ	89
5.1. Londyn. Problemy miasta doby wiktoriańskiej	89

5.2. „Pięcioprocentowa filantropia” i „oczyszczanie slumsów”	93
5.3. Działalność budowlana Rady Miasta Londynu	95
5.4. Pierwsze londyńskie planowane przedmieście. Osiedle Bedford Park	101
Rozdział 6. NIEMCY. POCZĄTKI PLANOWANIA URBANISTYCZNEGO	103
6.1. Berlin. Plan Hobrechta i konsekwencje jego stosowania	104
Część druga	
IDEA MIAST-OGRODÓW	109
Rozdział 7. OSIEDLA PATRONACKIE	111
7.1. Pierwsze angielskie osady przemysłowe i osiedla patronackie w XVIII w.	112
7.2. Angielskie osiedla patronackie w XIX w.	113
7.2.1. Modelowe angielskie osiedla patronackie, przykłady: Saltaire, Boumville, Port Sunlight, New Earswick	114
7.3. Osiedla patronackie w Niemczech	117
7.3.1. Modelowe niemieckie osiedla patronackie, przykłady: Kronenberg, Margare-then-höhe, Staaken i inne	119
Rozdział 8. RUCH MIAST-OGRODÓW. PRZYKŁADY REALIZACJI	129
8.1. Ruch miast-ogrodów w Anglii	129
8.1.1. Miasto-ogród Letchworth, przedmieście-ogród Hampstead Garden Suburb	130
8.1.2. Angielskie przedmieście-ogród	136
8.2. Ruch miast-ogrodów w Niemczech	145
8.2.1. Miasto-ogród Hellerau	147
8.3. Ruch miast-ogrodów we Francji	155
8.3.1. Miasto-ogród Suresnes	157
8.4. Miasta-ogrody w Rosji a początki projektowania urbanistycznego	161
8.4.1. Sytuacja mieszkaniowa w wielkich miastach Rosji: Moskwa i Petersburg	165
8.4.2. Pierwsze wzmianki o miastach-ogrodach	167
8.4.3. Siemionow. Pierwszy rosyjski podręcznik budowy miast	179
8.4.4. Miasto-ogród Prozorowka	182
8.4.5. Powstanie Rosyjskiego Towarzystwa Miast-Ogrodów	190
8.4.6. Podręczniki budowy miast i książki dotyczące miast-ogrodów	190
8.5. Ruch miast-ogrodów w Polsce	205
8.5.1. Trzy podwarszawskie realizacje: Nowa Warszawa, Ząbki, miasto-ogród Młociny	211
Część trzecia	
FENOMEN WIELKIEGO MIASTA	223
Rozdział 9. WIZJE I PRAKTYCZNE DZIAŁANIA	225
9.1. Eugène Hénard i Paryż przyszłości	225
9.2. Daniel Burnham i plan Chicago	231
9.2.1. Wystawa Kolumbijska w Chicago - „Białe Miasto” i początek	

ruchu <i>City Beautiful</i>	231
9.2.2. Plan Chicago z 1909 r.	233
9.3. Amerykański system parków	237
9.4. Zieleń w miastach Europy	240
9.5. Otto Wagner i plan Wielkiego Wiednia	242
Rozdział 10. PLANOWANIE STOLIC - KONKURSY	249
10.1. Wielki Berlin. Konkurs i wystawa z 1910 r.	249
10.1.1. Ogłoszenie konkursu	250
10.1.2. Projekty konkursowe, prace nagrodzone	251
10.1.3. Strefowanie zabudowy	263
10.2. Canberra. Konkurs na stolicę Australii	267
10.2.1. Przesłanki rozpisania konkursu	267
10.2.2. Projekty konkursowe i prace nagrodzone	270
Część czwarta	
WARSZAWA. MIASTO MONUMENTALNE I MIASTO-OGRÓD	279
Rozdział 11. SYTUACJA WARSZAWY U PROGU NIEPODLEGŁOŚCI	281
11.1. Kwestia mieszkaniowa	283
11.2. Rozwój strefy podmiejskiej	285
11.3. Diagnoza stanu Warszawy	286
Rozdział 12. DOŚWIADCZENIA ZAGRANICZNE A „SZKIC PLANU REGULACYJNEGO M.ST. WARSZAWY”	291
Wnioski	305
DODATKI	307
Dodatek 1 PRZYKŁADY ANGIELSKICH OSIEDLI PATRONACKICH: SALTAIRE, BOURNVILLE, PORT SUNLIGHT, NEW EARSWICK	309
Dodatek 2 „SZKIC WSTĘPNY PLANU REGULACYJNEGO MIASTA STOL. WARSZAWY”. REPRODUKCJE I OPIS TABLIC	329
Summary	341
Bibliografia źródłowa	343
Spis ilustracji	355
Indeks nazwisk	359
Spis tablic szkicu wstępnego planu regulacyjnego wraz z opisem oznaczeń	363